

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

על"ח 3741-04-11 סרור - שירות התעסוקה

בפני כב' השופטת ד"ר אריאלה גילצר-כץ
 המערערת אסתר סרור
 ע"י ב"כ עוה"ד גלית ברימר חיים

נגד

המשיב לשכת התעסוקה
 ע"י ב"כ עוה"ד עודד סנדלר

חקיקה שאוזכרה:

[חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו](#): סע' 8[חוק הביטוח הלאומי \[נוסח משולב\]](#), תשנ"ה-1995: סע' 163, 165[חוק שירות התעסוקה](#), תשי"ט-1959: סע' 42

מיני-רציו:

* בית הדין דחה את ערעור המערערת על החלטת המשיב שלפיה נרשם לה סירוב. נפסק, כי פעמים עשוי מבוטח להישלח לעבודה אשר אינה הולמת את השקפת עולמו ואף פוגעת בכבודו, מאחר והיא אינה הולמת את השכלתו, או הכשרתו והמעמד אשר רכש טרם נשבר מטה לחמו. אלא משעסקינן בביטוח סוציאלי יאלץ אותו מבוטח למחול על כבודו או לוותר על דמי האבטלה.

* עבודה – שירות התעסוקה – סירוב

המערערת – שמשתייכת למגזר החרדי, הגישה ערעור כנגד החלטת המשיב שלפיה נרשם לה סירוב. המערער טען, כי המשיב נהג שלא כדין כשרשם לה סירוב, שכן במקומות העבודה אליהן נשלחה מתבצעת העבודה ללא הפרדה בין גברים לנשים והדבר מנוגד לאמונתה. לשיטת המערערת היה על המשיב לכבד את אמונתה ולהפנותה אך ורק לעבודות בהן קיימת הפרדה בין נשים לגברים.

בית הדין האזורי לעבודה מפי כב' השופטת א' גילצר-כץ דחה את הערעור ופסק כלהלן:

המערערת כלל לא התייצבה במקומות העבודה אליהם הופנתה, אלא פנתה אליהם באמצעות הטלפון. על דורש העבודה לעשות מאמץ סביר ותם לב להתאים עצמו לעבודה אליה הופנה. עוד נקבע כי דורש עבודה אשר אינו טורח להתייצב במקום העבודה אלא מסתפק בהתקשרות טלפונית, אינו נוקט מאמץ סביר ואינו פועל בתום לב לשם התאמה לעבודה אליה הופנה.

לא קיימת למשיב הסמכות לשקול שיקולים מלבד אלו המופיעים בחוק. כאשר בהבטחת הכנסה עסקינן, נשמט קריטריון ההתאמה המקצועית ונותר אך ורק לברר באם מתאימה העבודה לדורש העבודה מבחינה רפואית ופיזית.

פעמים עשוי מבוטח להישלח לעבודה אשר אינה הולמת את השקפת עולמו ואף פוגעת בכבודו, מאחר והיא אינה הולמת את השכלתו, או הכשרתו והמעמד אשר רכש טרם נשבר מטה לחמו. אלא משעסקינן בביטוח סוציאלי יאלץ אותו מבוטח למחול על כבודו או לוותר על דמי האבטלה.

פסק דין

השאלה העומדת להכרעתנו בערעור זה הינה האם בדין נהג המשיב בכך שרשם למערערת סירוב לקבלת עבודה ביום 09/01/11 וביום 23/01/11.

תמצית טענות הצדדים

1. המערערת המשתייכת למגזר החרדי טוענת כי במקומות העבודה אליהן נשלחה מתבצעת העבודה ללא הפרדה בין גברים לנשים והדבר מנוגד לאמונתה. לשיטת המערערת היה על המשיב לכבד את אמונתה ולהפנותה אך ורק לעבודות בהן קיימת הפרדה בין נשים לגברים. לטענת המערערת שלילת גימלתה עקב סירובה לעבוד בעבודות "מעורבות" פוגעת בזכויותיה החוקתיות לפי [חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#).

2. המשיב סבור כי לא נפל פגם בהחלטותיו וכי לא קיימת לו הסמכות לשקול שיקולים מלבד אלו המפורטים בחוק בעת שהוא מפנה דורשי עבודה לעבודה.

הכרעה

3. לאחר ששמעתי את הצדדים ולאחר שעיינתי בכתבי טענותיהם באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

4. בראשית הדברים יש לציין כי המערערת כלל לא התייצבה במקומות העבודה אליהם הופנתה, אלא פנתה אליהם באמצעות הטלפון. על פי ההלכה הפסוקה, על דורש העבודה לעשות מאמץ סביר ותם לב להתאים עצמו לעבודה אליה הופנה.

עוד נקבע כי דורש עבודה אשר אינו טורח להתייצב במקום העבודה אלא מסתפק בהתקשרות טלפונית, אינו נוקט מאמץ סביר ואינו פועל בתום לב לשם התאמה לעבודה אליה הופנה ([ע"ע 97/03 רבין - שירות התעסוקה](#), לא פורסם. פסק הדין מיום 17/10/04 מצוי במאגרים האלקטרוניים).

5. המערערת לא התייצבה באף אחד מארבעת המקומות אליהם הופנתה, אשר לפחות שלושה מהם מצויים בתחומה של העיר בני ברק, בה היא מתגוררת. המקום הרביעי, אשר כתובתו לא פורטה, הינו מערכת העיתון "מקור ראשון", אשר לשיטת המערערת עצמה מיועד לציבור הדתי-לאומי.

6. ייתכן ולו הייתה המערערת מתייצבת במקומות אלו הייתה נוכחת לראות כי העבודה במקומות אלו תואמת את השקפת עולמה וכי קיימת לה האפשרות לעבוד במקומות אלו. סיבה זו כשלעצמה די בה כדי לדחות את הערעור.

7. גם לגופן של טענות המערערת סבורני כי דין הערעור להידחות.

8. השאלה העומדת להכרעתי הינה האם סירובה של המערערת לעבוד במקום בו נשים וגברים מועסקים ללא הפרדה מגדרית, עקב השקפת עולמה, יש בו כדי להביא לשלילת זכאותה לדמי אבטלה. לדעתי התשובה לכך חיובית ואפרט נימוקי:

9. [סעיף 163 לחוק הביטוח הלאומי](#) קובע כי מובטל הינו מי שרשום בלשכת שירות התעסוקה כמחוסר עבודה והוא מוכן ומסוגל לעבודה במקצועו או בכל עבודה אחרת המתאימה לו.

10. [סעיף 165 לחוק הביטוח הלאומי](#) קובע כי עבודה מתאימה הינה עבודה התואמת את מצבו הבריאותי וכושרו הגופני וכן היא הולמת את הכשרתו המקצועית או השכלתו או תואמת לעבודה אשר עבד בשלוש השנים שקדמו לתחילת תקופת האבטלה.

11. ביטוח אבטלה הוסף [לחוק הביטוח הלאומי](#) בשנת 1971. בהצעת החוק התייחסה הממשלה לקריטריונים המאפשרים הכרה במבוטח כמובטל לצורך קבלת דמי אבטלה בזו הלשון (ה"ח 928, ט"ו בשבט התשל"א, 10.2.1971 בעמ' 151-150):

"...מובטל הזכאי לדמי-אבטלה צריך להירשם בלשכת העבודה כמחוסר עבודה לפי התנאים והמועדים הקבועים בתקנון שירות התעסוקה, והוא צריך להיות מוכן ומסוגל לעבוד במקצועו בכל עבודה מתאימה אחרת, והעבודה לא הוצעה לו...
...סעיף זה מגדיר מהי עבודה מתאימה שאם לשכת העבודה לא הציעה אותה לאדם – ייחשב כמובטל. עבודה זאת צריכה להיות עבודה במקצועו של האדם או עבודה התואמת את הכשרתו המקצועית, רמת השכלתו ומצב בריאותו...לפיכך, אם מוצעת למבוטח עבודה שאינה עולה בקנה אחד עם הכשרתו ורמת השכלתו או עם מצב בריאותו...אין לראות בסירוב לעבוד באותה עבודה הצדקה לשלילת הזכאות לדמי האבטלה..."

12. לו חפץ המחוקק להוסיף קריטריונים נוספים לבד מאלה המפורטים לעיל חזקה עליו כי היה עושה כן ועל כן לא קיימת למשיב הסמכות לשקול שיקולים מלבד אלו המופיעים בחוק. עמדה זו אף באה לידי ביטוי בפסיקת בתי הדין לעבודה (עוד ראו לעניין זה: דב"ע [מט/91-361 טוטי - שירות התעסוקה](#), פד"ע כ"א, 193; דב"ע שן/91-62 עזרא - שירות התעסוקה, לא פורסם).

13. כך הדבר באשר לביטוח אבטלה. כאשר בהבטחת הכנסה עסקין, נשמט קריטריון ההתאמה המקצועית ונותר אך ורק לברר באם מתאימה העבודה לדורש העבודה מבחינה רפואית ופיזית.

14. המערערת מפנה [לסעיף 42 לחוק שירות התעסוקה](#) התשי"ט - 1959 (להלן: חוק שירות התעסוקה) הקובע כי אין להפלות בין דורשי עבודה בהפנייתם לעבודה. לשיטתה, חיובה לעבוד במקום עבודה מעורב מפלה אותה עקב דתה.

15. טענה זו דוחה אני מכל וכל. ראשית, המערערת לא הופלתה אלא לכל היותר לא התחשב המשיב בשיקולים מיוחדים הנוגעים לאמונתה ומצפונה. אין חולק כי המשיב לא הפנה את המבקשת למקומות אליהם הופנתה תוך שהוא פוגע בה ביחס למבקשי עבודה אחרים, אלא מבלי שהוא פוסל מלכתחילה מקומות שאינם מתיישרים עם אמונתה. כלומר המערערת אינה מלינה על כך שהופלתה לרעה, אלא מלינה היא כי לא הופלתה לטובה. מאחר [שסעיף 42 לחוק שירות התעסוקה](#) עניינו באיסור על הפליית דורש עבודה לרעה, נדחית טענתה לפי סעיף זה.

16. יתר על כן - אותה "התחשבות" באמונתה של המערערת היא זו אשר עלולה להביא להפלייה ולהדרה - הפלייתן של נשים.
17. המערערת טוענת כי חיובה לעבוד במקום עבודה "מעורב" פוגע בחופש הדת והמצפון ועל כן אינו מתיישב עם הוראות [חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#) ממנו נגזרות חירויות אלה. לטעמה, עצם התליית דמי האבטלה בעבודה המנוגדת לציווי דתה פוגעת בכבודה.
18. גם אם המערערת הספציפית חשה פגיעה בכבודה עקב החלטת המשיב, הרי שקבלת הערעור תפגע בכבודן ובזכותן לשוויון של נשים הרבה. קבלת טענות המערערת משמען הדרת נשים מהחברה ובכך לפגוע בזכותן לכבוד ולשוויון.
19. אף שלכאורה מדובר בהפרדה בין גברים ונשים לה טוענת המערערת, בפועל תביא קבלת הערעור להדרת נשים. אותם עקרונות דתיים אליהם מתייחסת המערערת מדברים על הפרדה, כאשר בפועל, נשים הן אלו המשלמות את מחירה של אותה הפרדה. בתקופה האחרונה עדים אנו למקרים רבים בהן נדחקות נשים אל מחוץ למרחב הציבורי. תמונות נשים מוסרות מפירסומים שונים במרחב הציבורי, נשים מוסתרות מאחורי וילונות ופרגודים, נדחקות לספסלים האחוריים בתחבורה הציבורית ונאסר עליהן להשמיע את קולן בציבור.
20. אכן, המערערת היא זו שמבקשת את ההפרדה בטענה כי מדובר במצווה החלה עליה והמקובלת על הציבור החרדי. יחד עם זאת העובדה כי זו הנורמה הדתית בקבוצה אליה משתייכת המערערת אין משמעה כי אין מדובר בנורמה מפלה, אף אם היא מקובלת על המערערת. אף אם נורמה זו מקובלת על המערערת אין משמעות הדבר כי נורמה זו מקובלת על יתר הנשים במגזר החרדי ובשום מקרה זו אינה הנורמה המקובלת על הציבור הישראלי ועל המשפט הישראלי.
21. אמת, אין מדובר בתפיסה השלטת בכל הציבור הישראלי ואף לא ברובו, אך אין לתת יד לתפיסות מעין אלה העומדות בסתירה לעקרונות השוויון כשמאחוריהן היסטוריה שלמה של קיפוח והפליה.

22. לו נקבל ערעור זה, עשוי הדבר לתמוך ב"סטנדרטיזציה" של הפליה והדרה ובכך נעודד נשים להסתגר בביתן ולא להשתלב בשוק העבודה. נוסף על כך קביעת זכאות לדמי אבטלה והבטחת הכנסה בנסיבות דומות תעודד את קיומו של קריטריון מפלה זה וכל זאת מהקופה הציבורית.

23. גבולות ההתערבות של המדינה בדל"ת אמותיו של הפרט הינה שאלה קשה וסבוכה אשר אין זה המקום להכריע בה. יחד עם זאת, ככל שמדובר בבחינת פעולת המשיב וברישומי הסירוב על ידו, קנויה לבית הדין הסמכות להתערב בהחלטתו אם נפלה בה טעות משפטית ובהתאם לכללי המשפט הציבורי והמנהלי. בכל הקשור לכללים אלו, בית הדין לא יתערב בהחלטות המשיב ככל שהן מידתיות, סבירות, נקיות משיקולים זרים ומהפליה. המערערת סבורה כי יש מקום להתערב בהחלטת המשיב מאחר והיא מפלה אותה ופוגעת בכבודה עקב ציווי דתה, אך כאמור לעיל, התערבות בהחלטת המשיב תביא בהכרח להפליה ולפגיעה בכבודן של מחצית מהאוכלוסייה ולכך לא ייתן בית הדין את ידו.

24. נוסף על כך, טענות המערערת לעניין [חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#), נטענו כלאחר יד ומבלי להתייחס כלל להוראות חוק היסוד ובפרט לפסקת ההגבלה המצויה [בסעיף 8](#) לחוק היסוד. פעמים עשוי מבוטח להישלח לעבודה אשר אינה הולמת את השקפת עולמו ואף פוגעת בכבודו, מאחר והיא אינה הולמת את השכלתו, או הכשרתו והמעמד אשר רכש טרם נשבר מטה לחמו. אלא משעסקין בביטוח סוציאלי יאלץ אותו מבוטח למחול על כבודו או לוותר על דמי האבטלה.

25. נוסף על כך, אף מבחינת המשפט העברי עמדת המערערת אינה חד-משמעית. באשר לעבודה במקומות מעורבים, לא קיימת עמדה הלכתית חד-משמעית האוסרת זאת, כאשר ישנם פוסקי הלכה אשר התירו ומתירים זאת.

26. כך לדוגמא, כותב רבי דוד בן שלמה אבן עזרא (שו"ת הרדב"ז, חלק ג', תפ"א):
"...שהולכות יותר משלש נשים ואין כאן יחוד דהכי תנן לא יתיחד איש עם שתי נשים משמע הא עם ג' או ד' מותר לדעת רש"י ז"ל. ואע"פ שיש עליו הנ"מ לכתחלה אבל בדיעבד לא. ותו דאיכא אנשים הרבה וא"כ נשים הרבה עם אנשים הרבה מותר אפילו לכתחלה. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות איסוריה ביאה ותו דפתח פתוח לרשות הרבים..."

27. מדברי הרדב"ז עולה כי אין בעיה של ייחוד בין נשים לגברים ככל שהדבר נעשה לצורכי פרנסה.

28. וכן נקבע בשו"ת הרב פנחס זביחי ("עטרת פז" חלק ב', אבן העזר, סימן ג') שמותר לאישה לצורך פרנסתה להישאר לבד עם עובד אחר במקום עבודה בתנאים מסוימים.

31. סוף דבר: הערעור נדחה כמפורט לעיל. משמצויים אנו בתחום הביטחון הסוציאלי, איני עושה צו להוצאות.

ד"ר אריאלה גילצר כץ 54678313

ניתן היום, כ"ג בכסלו התשע"ב, 19 בדצמבר 2011, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן